

**HOMENATGE A PERE IBARRA,
HISTORIADOR (ELX, 1858-1934)
PRESENTACIÓ.**

A CÀRREC DE BIEL SANSANO,

PRESIDENT DE L'INSTITUT D'ESTUDIS
COMARCALS DEL BAIX VINALOPÓ

**PERE IBARRA, DEFENSOR DEL PALMERAR
I DE LA *FESTA D'ELX*,**

A CÀRREC DE JOAN CASTAÑO GARCIA,
UNIVERSITAT D'ALACANT

Il·lustríssim senyor Diego Macià, alcalde de la ciutat d'Elx; senyor doctor Joan Martí Castell, representant de l'IEC; senyores i senyors, amigues i amics, bona nit.

He de començar reconeixent que és molt grat per a mi de presentar aquest acte justament pels tres elements que hi concorren: l'entitat organitzadora, l'IEC, màxima institució acadèmica i normativa de la llengua i la cultura catalanes; l'homenatjat, Pere Ibarra i Ruiz, sense el qual és difícil entendre l'Elx contemporani; i el conferenciant, el doctor Joan Castaño, que avui dia és una de les poques persones que saben alguna cosa de manera positiva de la història contemporània d'Elx.

Crec que l'IEC, en el moment d'organitzar aquest segon cicle de conferències d'«Homenatge als nostres pobles i a la seua gent», l'ha encertada de ple en escollir la figura de Pere Ibarra per a la sessió que s'ha de desenvolupar a Elx. I més encara si tenim en compte que vivim immersos en la joia produïda pel reconeixement de dos béns il·licitans com a patrimoni de la humanitat per la UNESCO. Doncs bé, enmig de tantes celebracions, potser convé recordar de tant en tant que aquests dos patrimonis, el Palmerar i la *Festa*, difícilment haurien arribat als nostres dies i als nostres fills sense el treball abnegat de generacions successives d'il·licitans, sense la intervenció decidida de l'Ajuntament de la ciutat (tant en el segle XVII com en els anys trenta del segle XX i posteriors) i, òbviament, sense la figura de Pere Ibarra, un personatge singular que, d'igual manera que s'ha dit d'un altre gran intel·lectual del seu temps, Joan Maragall, vivia «despert entre els adormits». De fet, com ha demostrat el doctor Castaño, va ser l'esperit vigilant d'Ibarra el que va mantenir viva la consciència del poble d'Elx per a la salvaguarda del patrimoni propi.

He esmentat el nom de Maragall, i potser alguns deuen pensar que és una exageració. En absolut! Si Joan Maragall fou un dels grans intel·lectuals (en el sentit clàssic del terme) de la Barcelona del canvi de segle, Pere Ibarra, que hi va estudiar, fou el gran intel·lectual d'Elx en un període molt semblant. Ara bé, és cert que Maragall fou un home modern pel seu temps i que, probablement, Ibarra representava l'erudit de la segona meitat del XIX, a la mane-

ra del malaguanyat Pau Piferrer, Manuel Milà i Fontanals, Marià Aguiló o Gaetà Vidal i de Valenciano, punts de referència intel·lectual durant els seus anys de formació a Barcelona. Però, sobretot, el que era més diferent era el marc on totes dues personalitats desenvoluparen la seua obra: Barcelona no era Elx, ni Elx no era una porta d'arribada de París, com sí ho era la capital modernista.

I, malgrat tot, Maragall i Ibarra compartien una mateixa fe cega en la regeneració moral de la societat mitjançant el progrés espiritual, en la redempció de la humanitat a través de l'educació i la cultura. Un ideari, ves per on, que també era compartit per Prat de la Riba i tots aquells homes i dones que fundaren i feren créixer l'IEC a partir de 1907. Maragall, mort el 1911, i Ibarra, el 1934, no conegueren l'esclat de la Guerra Civil (1936-1939); i, com es va plànyer el poeta Màrius Torres a *La ciutat llunyana*, de 1939:

Ara que el braç potent de les fúries aterra
la ciutat d'ideals que volíem bastir,
entre runes de somnis colgats, més prop de la terra,
Pàtria guarda'ns: —la terra no sabrà mai mentir.

Els tres anys de guerra enfonsaren el món que ells, cadascun pel seu compte, havien ajudat a construir. I, no obstant això, gràcies en bona mesura a Ibarra, hi salvàrem la *Festa* i el *Palmerar*... i els centenars de papers que Ibarra recollí i guardà, i els que va escriure. Alguns els publicà en vida, uns altres romanen inèdits en l'Arxiu Històric Municipal d'Elx, malgrat que, com la seua obra *Cabildos y sitiadas*, han estat saquejats intel·lectualment, i continuen sent saquejats, per desaprensius que passen plaça d'investigadors.

Quant al doctor Joan Castaño Garcia, no crec que aquest necessite cap presentació a Elx: llicenciat en ciències químiques per la Universitat d'Alacant, entrà en el món de la història sota el mateix guiatge amb què entrà en el món de l'organització de la *Festa*, el guiatge d'un altre erudit local, Joan Gómez Brufal. Apassionat per la història de la seua ciutat, el contacte amb la metodologia històrica mitjançant uns cursos de doctorat en humanitats

contemporànies de la Universitat d'Alacant l'amerà d'un esperit rigorós i crític que, juntament amb les seues capacitats intel·lectuals i de treball, és el que ha caracteritzat la seua recerca. Una recerca que, tenint com a punt de partida la ciutat d'Elx, s'ha centrat essencialment en tres punts: la història contemporània de la ciutat (segles XIX i XX), la *Festa d'Elx* i la tradició religiosa catòlica de la ciutat.

El resultat de tot això són una vintena de llibres publicats; dotzenes d'articles apareguts en revistes especialitzades d'Alacant, València, Barcelona, Madrid, Frankfurt, Lancaster, etc.; la participació en una trentena de congressos nacionals i internacionals celebrats a València, Barcelona, Lisboa, Tolosa de Llenguadoc, Girona, Elx, Castelló de la Plana, Alacant, etc.; i la seua tesi doctoral *Cent anys en la vida cultural d'Elx: Aurelià Ibarra i Manzoni (1834-1890) i Pere Ibarra i Ruiz (1858-1934)* (2000).

Tots aquests, que solament són alguns dels seus mèrits, crec que el fan un magnífic ponent per a la conferència i l'homenatge que avui celebrem. Crec que l'IEC no podria haver triat un especialista més adient per a aquesta sessió. Els convida a seguir atentament l'exposició del doctor Castaño. Moltes gràcies per la seua atenció.